

Entre els actes que, a tot Catalunya, han estat celebrats en commemoració de Joan Maragall, en aquests dos anys que marquen el centenari de la seva naixença (1860) i el cinquantenari de la seva mort (1911), cal destacar el cicle de conferències que ha organitzat a Barcelona l'Orfeó Català i que han reunit, a la gran sala del Palau de la Música Catalana, una multitud devota i enfebrida, que ha aclamat els conferenciants i ha afirmat una vegada més com és de vivent i perenne la figura i l'obra de l'autor del "Cant Espiritual". El cicle ha consistit en els següents actes: 12 d'abril, conferència (en català) d'Arthur Terry, professor a la Universitat de Belfast (Irlanda del Nord) sobre el tema: "El comte Arnau", de Joan Maragall. El distingit catalanòfil que és Terry, guanyador recent d'un premi de l'Institut d'Estudis Catalans sobre un tema maragallià, féu en la nostra llengua una lluminosa exposició del gran poema i de la interpretació que, del mite popular, havia fet Maragall. - 19 d'abril: inauguració de l'Exposició Comemorativa de Joan Maragall, a la Sala Lluís Millet del mateix Palau, en la qual s'oferien, agrupades per matèries, tot de relíquies maragallianes - cartes, manuscrits, fotografies, llibres, diplomes, retalls de diaris, etc. - amb una extraordinària força d'evocació intel·lectual i històrica. El mateix dia, l'Agrupació Dramàtica de Barcelona presentà, sota el títol: "Joan Maragall, Poeta", un recital de les millors obres líriques - amb una curiosa doble interpretació del "Cant Espiritual" que en subratllava les dues vessants: dolçament resignada - embadalida - i revoltada, ben terrestre, d'home sensual. El dia 25 d'abril fou el jesuïta P. Miquel Batllori, eminent historiador de la nostra cultura, s'enfrontà amb un tema delicat, i que només un sacerdot podia tractar amb certa llibertat, en les actuals circumstàncies: l'inconformisme religiós de Joan Maragall. La seva lliçó fou plena de profunditat i revelà a l'auditori una gran comprensió del drama del cristià modern en la seva recerca d'una justícia sovint escarnida pels qui es diuen catòlics i en fan professió sovint profitosa.

El dia 3 de maig, correspongué a l'escriptor provençal Pèire Roqueta, l'incansable amic de Catalunya que, de Marsella estant, mantén una crítica elogiosa de tots els esforços literaris i culturals nostres, d'explicar, amb gran copia de textos, "Joan Maragall i la idea de Civilització". Ho féu en francès, i els seus mots dugueren una vegada més als catalans l'expressió d'una amistat indefallent que s'expressa cada setmana en els seus articles de "Massalia" i d'altres publicacions del Migdia de França. Després, el dia 10 de maig, correspongué al poeta i acadèmic espanyol Dámaso Alonso, examinar en una "Charla sobre la poesia de Joan Maragall" el mecanisme líric i els procediments verbals emprats per l'autor de "La vaca cega" en la seva obra. La darrera de les conferències anà a càrrec d'Agustí Calvet, i la nova popularitat que han valgut a "Gaziel" els seus darrers llibres en català, així com la posició d'un patriotisme exigent que revelen, atragué al Palau de la Música Catalana la concurrència de les grans solemnitats. Presentat per Felix Millet i Maristany, president de l'Orfeó, amb uns mots que subratllaven el significat i la importància del cicle, en quant havia contribuït a donar a la figura i a l'obra de Maragall, en aquestes commemoracions dels seus naixement i mort, les veritables dimensions i l'autèntic significat per als catalans, "Gaziel" llegí admirablement, amb uns recursos insospitats de gran actor, un important estudi sobre "el sentiment i el concepte de Pàtria en l'obra de Joan Maragall". Les seves paraules, moltes vegades interrompudes pels aplaudiments, constituïren una fèrvorosa declaració de catalanisme i li valgueren, en acabar, una llarga ovació a peu dret.

Esperem que l'edició d'aquests textos, en permetre d'assaborir-me detingudament els conceptes, confirmarà als catalans la impressió que ja tingueren els assistents al cicle de conferències: la d'aver assistit a una de les valoracions més importants de l'obra i la figura de Joan Maragall.